

Notulen van de Algemene Ledenvergadering d.d. 18 juni 2024 gehouden bij Buitenplaats Kameryck te Kamerik

1. Opening door de voorzitter van de KNB

Annerie Ploumen, voorzitter opent de vergadering om 10.48 uur en heet de aanwezigen welkom.

De voorzitter stelt de bestuursleden voor.

De KNB heeft een druk jaar achter de rug. De ontwikkelingen rondom NotarisID en Nobilex vroegen en vragen nog steeds veel tijd en energie van het bestuur en het bureau. Het zijn geen eenvoudige dossiers en – mede door de afhankelijkheid van derden – duurt het vaak lang om vooruitgang te boeken. Bovendien lopen deze dossiers al jaren, sommige al tien jaar. In 2023 en 2024 moeten er echt keuzes worden gemaakt. Er zijn inmiddels essentiële stappen gezet in deze dossiers, niet altijd met positieve resultaten, maar wel zo optimaal als mogelijk. Voordat Annerie Ploumen aantrad als voorzitter was het al duidelijk dat dit moeilijke trajecten zouden worden, maar dat was en is geen reden om de juiste afwikkeling door te schuiven. De voorzitter hoopt en streeft ernaar dat deze zware dossiers voor de komst van de nieuwe voorzitter op 1 oktober 2024 en een aantal nieuwe bestuurders zo veel mogelijk zijn afgerond. Daarnaast liepen er uiteraard ook andere, niet digitale dossiers die veel tijd en aandacht vroegen, zoals de nieuwe beroepsopleiding, de toegang tot het recht en pensioen.

NotarisID

Gedurende enkele jaren wordt er gewerkt aan het ontwikkelen en inzetten van de juiste middelen aangaande digitaal identificeren en ondertekenen. In de Ledenraad van mei 2022 is, na adviezen van externe adviseurs, het volgende besproken over het vervolg: ‘zorg dat de ontwikkeling van NotarisID afgerond en gecertificeerd wordt. Zoek daarna een overname partner die het kapitaal en de visie heeft om NotarisID in de markt te zetten.’

In opvolging daarop zijn vanaf het najaar 2022 gesprekken gevoerd met drie potentiële kandidaten voor de overname van NotarisID. Die gesprekken vonden plaats in de context dat de markt waarin partijen gezamenlijk NotarisID zouden introduceren drastisch aan het veranderen was onder de invloed van nieuwe regelgeving en schuivende deadlines van de Nederlandse overheid. Deze gesprekken hebben ontzettend veel tijd en inspanningen van velen binnen het bestuur en bureau geveerd, zoals dat gebruikelijk is bij dit soort zaken. Helaas heeft dit desondanks nog niet geleid tot een overname.

Wel is NotarisID in september 2023 toegelaten als Qualified Trust Service Provider tot het Europese stelsel van geregleerde Trust Services. Hiermee is een belangrijke stap gezet om een werkende en gecertificeerde digitale identiteit en digitale handtekening te ontwikkelen, voor zowel de beroepsgroep voor gebruik in verschillende ketens (bijvoorbeeld onroerend goed en ondernemingsrecht) als voor het bedienen van de klanten van de notarissen (de consumentenmarkt). Trust Services zijn nodig voor het op afstand elektronisch identificeren van personen en partijen, bijvoorbeeld wanneer de notaris hiervoor digitale middelen inzet zoals het digitaal passeerplatform.

De Europese eIDAS-verordening is het wettelijk kader voor de ontwikkeling en de toelating van NotarisID die in 2016 in werking is getreden. Het idee van de ontwikkeling van NotarisID als elektronisch identificatiemiddel en als voorziening voor een elektronische handtekening is op basis van de eIDAS-verordening tot stand gekomen. Afgelopen jaar is deze verordening echter

herzien en dat heeft gevolgen voor NotarisID. In Nederland is naast de verordening ook de Wet Digitale Overheid van toepassing op NotarisID. Deze wet regelt de kaders voor toelating en gebruik van private eID-middelen, zoals NotarisID, door burgers en bedrijven in Nederland en is van invloed op de adoptie van middelen. De Wet Digitale Overheid is in juli 2023 aangenomen. Beide ontwikkelingen hebben tot gevolg dat de toelating van private middelen op zijn vroegst kan starten vanaf 2025. Dit betekent dat een NotarisID voor consumenten de komende jaren nog niet verstrekt mag worden. Dit heeft ook de drie potentiële overnamepartners doen besluiten af te zien van een overname. Zelf doorontwikkelen in deze onzekere periode zou te groot voor de KNB zijn.

Het bestuur heeft er daarom voor gekozen de inzet van NotarisID te beperken tot de beroepsgroep om daarmee doorontwikkeling mogelijk te maken en ook te anticiperen op een rol die de KNB op grond van de herziene verordening zal moeten vervullen voor de digitale authenticatie van de beroepsgroep in het nieuwe eIDAS-stelsel van elektronische identiteit. De KNB lanceert daarom dit jaar een fysiek, digitaal middel op het hoogste betrouwbaarheidsniveau waarmee de gehele beroepsgroep (leden en medewerkers) in staat is om op elk gewenst moment met de juiste hoedanigheden en machtigingen handelingen uit te voeren binnen de eigen omgevingen of met ketenpartners van het notariaat, bijvoorbeeld de KvK en – op termijn – ook het Kadaster. Dit middel zal stapsgewijs beschikbaar worden gesteld aan de beroepsgroep en worden toegepast in diverse processen en systemen. De consumentenmarkt laat de KNB nu even links liggen.

Nobilex

De ontwikkelingen rondom Nobilex waren vooral organisatorisch en financieel van aard. Bestuurslid Thijs Flokstra heeft daar afgelopen jaar veel tijd en energie in gestoken en zal de ontwikkelingen op Nobilex toelichten.

DOBV

Na jaren voorbereiding is de digitale oprichting van een besloten vennootschap op 1 januari 2024 gerealiseerd. Het bestuur had en heeft niet de verwachting dat het meteen storm zal lopen; op dit moment zijn er een kleine 50 bv's digitaal opgericht. Belangrijker echter is dat de onderliggende techniek ook de basis vormt voor de volgende stap in de toekomst van het digitaal passeren, namelijk die in de registergoedpraktijk. Samen met de NRS is inmiddels een klankbordgroep met leden opgericht om te sparren. Registergoed vormt namelijk nog steeds het grootste en belangrijkste rechtsgebied in het notariaat. Daarnaast is eind 2023 ook de centrale dienst Digitale Cliënt Identificatie gelanceerd om veilig persoonlijke gegevens van cliënten op te kunnen vragen. Deze dienst loopt inmiddels voorspoedig. Deze nieuwe fase in de digitalisering zal die praktijk flink veranderen. Niet alleen omdat processen efficiënter zullen worden, ook omdat de samenwerking met ketenpartners belangrijker wordt, bijvoorbeeld in het programma Zorgeloos Vastgoed, dat ook afgelopen jaar weer veel aandacht heeft gekregen en waarin we samen optrekken met Kadaster, makelaars, hypotheekverstrekkers en andere partijen.

Belangenbehartiging

Een van de prioriteiten in 2024 is het versterken van de belangenbehartiging voor het notariaat. Een reden, maar zeker niet de enige, daarvoor is onder meer de toegenomen invloed van Europese wet- en regelgeving, zoals de eIDAS-verordening, maar daarnaast bijvoorbeeld aan de Upgrading Company Law en de verordening over Artificial Intelligence. Diverse verordeningen en richtlijnen komen vanuit Europa, naar 2030 toe op het notariaat af in het kader van het 'digitale kompas' van de EU. Aanvullend zullen er diverse verordeningen en richtlijnen komen die het notariaat vakinhoudelijk gaan raken. Veelal komen uit deze voorstellen veel aanpassingen (soms

600 wijzigingsvoorstellen) die stuk-voor-stuk moeten worden geanalyseerd op impact (positief of negatief) voor het notariaat. Waar nodig moet de lobby opgestart worden om zaken te wijzigen of voor elkaar te krijgen. Dit vraagt gerichte inspanning en kennis. Dit is dus ook een belangrijk onderdeel van de belangenbehartigingsparagraaf.

Afgelopen jaar had de voorzitter namens de KNB zitting in het dagelijks bestuur van de Europese koepelorganisatie CNUE en dan is echt merkbaar hoe belangrijk het is om ook in het Europees netwerk dicht bij het vuur te zitten. De KNB wil (en moet) die extra aandacht voor Europa vasthouden, helemaal omdat de KNB in 2027 voorzitter zal zijn van de CNUE.

Behalve in Europa is het ook van belang dat de KNB de belangenbehartiging in Nederland versterkt. Zo moet worden geborgd dat regelgeving vanuit Europa ook de juiste nationale implementatie kent. Bijvoorbeeld eIDAS vertalen naar de Wet Digitale Overheid tranche 2 die nu opstart. Verder speelt het feit dat de Nederlandse politiek na de Kamerverkiezingen in november verder is versplinterd en gepolariseerd. Thema's als migratie, klimaat en bestaansrecht drukken andere, dus ook notariële thema's naar de achtergrond. Dat betekent dat er meer inspanningen moeten worden verricht om de belangen voor het voetlicht te brengen. En dat laatste is weer essentieel om de zichtbaarheid van het notariaat, zeker ook bij het eigen ministerie te handhaven waar nieuwe mensen komen.

Daarnaast vraagt de toegenomen samenwerking en afhankelijkheid van ketenpartners om extra inzet van mensen en middelen. Daarom is een project gestart "Belangenbehartiging in het hart van de KNB" met het doel om de belangenbehartiging verder te professionaliseren en intensiveren. Dit wordt ook meegenomen in de aangepaste strategie die op dit moment wordt geschreven als opvolger van de huidige strategie. Een van de eerste plannen die uit dit project voortkomt is "notaris eerder betrekken bij de koop". De leden zijn de afgelopen maand hierop bevraagd in een enquête waarop massaal is gereageerd. Dit geeft het gezamenlijke belang aan van het blijven bewaken en versterken van onze positie. Er komen meer plannen aan die hieraan bijdragen. De komende maanden wordt daarover nog veel meer bekendgemaakt.

Dit alles is voor het bestuur reden geweest om een nieuwe bijdrage voor de leden in te voeren. De penningmeester, Ed Engelen komt daar in zijn (financiële) bijdrage aan deze ALV op terug.

Poortwachtersrol

De poortwachtersrol van de notaris speelt bij belangenbehartiging een belangrijke rol. Deze rol is een van de pijlers van de maatschappelijke relevantie van het notariaat. Een rol die daarom voortdurend moet worden onderhouden en versterkt.

Aan het onderhoud hiervan draagt de KNB bij door het organiseren van bijeenkomsten en voorlichting voor haar leden over fraude, witwassen en ondermijning. Zoals onlangs een congres over ondermijning en vastgoedcriminaliteit. Hierbij wordt nauw samengewerkt met het BFT, en relevante overheidspartijen zoals de Belastingdienst, de Politie en de RIEC's. Ook participeren bestuur en bureau in diverse overleggen waarin het belang van de notariële functie naar voren wordt gebracht en kennis wordt gedeeld. Zoals het Landelijk Strategisch Overleg over ondermijning in de vastgoedketen van het LIEC.

Naast onderhoud werkt de KNB ook aan versterking van onze poortwachtersrol door te lobbyen bij ministeries en andere relevante partijen voor meer instrumenten voor notarissen om de poortwachtersrol steeds goed te kunnen vervullen. Zo willen de partijen elkaar kunnen waarschuwen voor shoppende criminelen en kunnen zoeken op natuurlijke personen in het handelsregister. Dit is soms een kwestie van lange adem. Voor het laatstgenoemde instrument wordt al sinds 2013 gelobbyd en het ziet ernaar uit dat het er binnenkort van komt.

Bij de lobby voor meer instrumenten wordt ook samengewerkt met andere poortwachters zoals banken en makelaars. Dit heeft vorig jaar geleid tot het KPMG-rapport 'Krachten gebundeld', dat moet leiden tot een effectievere en efficiëntere invulling van alle poortwachters in Nederland. Het afgelopen jaar heeft de voorzitter ook diverse burgemeesters van de regio's en grote steden bezocht om te bespreken hoe elkaar te kunnen helpen en versterken bij de aanpak van ondermijnende criminaliteit. Dat deze bezoeken hun vruchten afwerpen blijkt uit het feit dat de regioburgemeesters waaronder de burgemeesters van de vier grote steden in een brief aan de ministers van Justitie en Veiligheid en BZK pleiten voor meer mogelijkheden en instrumenten voor notarissen om hun poortwachtersrol goed te kunnen uitvoeren. Een mooi succes dat het bestuur motiveert om de met dit onderwerp ingeslagen weg dit jaar verder te vervolgen.

Toegang tot het recht

De resultaten naar het onderzoek van het WODC naar de toegang tot het (notariële) recht zijn pas na de zomer beschikbaar. In 2023 zijn in samenwerking met de stichting Leer Zelf Online twee uitlegmodules ontwikkeld voor hun website [steffie.nl](https://www.steffie.nl). Op deze website worden moeilijke dingen gemakkelijk uitgelegd. Steffie.nl is bedoeld voor mensen voor wie de toegang tot het recht niet vanzelfsprekend is vanwege taalproblemen, een culturele achterstand of een verstandelijke beperking. Dit jaar worden nieuwe modules over het levenstestament en over samenwonen voor Steffie.nl ontwikkeld.

In 2023 zijn de banden aangehaald met het Juridisch Loket waar zich mensen melden die moeilijk zelf juridische hulp kunnen organiseren, vaak om financiële redenen. Die mensen stellen ook notariële vragen aan het Juridisch Loket en die weten daar niet altijd goed antwoord op te geven. De KNB heeft daarom een netwerk opgezet van leden die voor de verschillende Juridische Loketten laagdrempelig toegankelijk zijn als een soort tweedelijns hulp voor hun klanten. De eerste resultaten zijn hoopvol, maar dit is een traject van lange adem. Pas over een aantal jaren kan worden geconcludeerd in hoeverre dit initiatief succesvol is.

Naast de voorgaande onderwerpen zijn er in 2023 heel veel andere zaken tot stand gekomen en nog lopend die allemaal niet geëffectueerd kunnen worden zonder de mensen van het bureau. Het bureau is de steun en toeverlaat van het bestuur.

De voorzitter neemt de agenda door.

2. Vaststelling van het verslag van de ALV (huishoudelijk gedeelte), gehouden op 20 juni 2023

Het verslag wordt zonder opmerkingen ongewijzigd vastgesteld.

3. Financieel verslag ordejaar 2023

Namens de ledenraad voert Nadir Trabelsi, voorzitter van de ring Midden-Nederland en voorzitter van de ledenraad het woord met betrekking tot het financieel verslag van 2023. De leden van de Commissie van Advies met de portefeuille Financiën hebben de jaarstukken bestudeerd en de ledenraad geïnformeerd. De ledenraad heeft het verslag positief beoordeeld.

De penningmeester, Ed Engelen presenteert het financieel verslag. Heeft het notariaat in Nederland gedurende het jaar 2023 een landing gemaakt op wat lagere conjunctuur, maar wel met stabilisatie? De rente lijkt vooralsnog tot rust gekomen op nog steeds een historisch laag niveau en de inflatie komt langzamerhand ook weer op een meer gewenst percentage. Acceptatie lijkt in de markt te komen en de economie lijkt vooralsnog robuust. De huizenmarkt is weer volop in beweging en veel notariskantoren worden geconfronteerd met groeiende

problematiek van personeelstekorten en opvolging. Deze roerige tijden vragen om een scherpe blik vooruit en daadkracht. Niet alleen van de kantoren zelf, maar ook van de KNB.

2023 wordt op financieel gebied gedomineerd door de financiële operatie rondom Nobilex. Thijs Flokstra zal een uitgebreide toelichting geven op hetgeen de afgelopen jaren is gebeurd.

Deze herstructurering heeft meerdere effecten gehad. De reserves van de KNB zijn drastisch gereduceerd en het weerstandsvermogen is op dit moment lager dan gewenst. Het belangrijkste effect is dat één van de grootste financiële risico's van de KNB nu op gecontroleerde wijze is geëlimineerd. Er is geen borgstelling meer en ook geen enkele financiële verbondenheid meer tussen de KNB en Nobilex. De KNB is weliswaar slanker, maar vooral gezonder.

Uit de rekening van baten en lasten over 2023 blijkt dat het resultaat enorm afwijkt van de begroting, vooral door het effect van Nobilex zoals weergegeven bij "Bijzondere baten en lasten". Verder zouden de financiële baten en lasten ook moeten worden geëlimineerd, dat zijn de beleggingsresultaten die niet worden begroot evenals de aanslag vennootschapsbelasting, die betrekking heeft op 2022. Als die drie regels worden weggedacht, wordt zichtbaar dat de KNB het operationeel veel beter heeft gedaan dan begroot met een negatief resultaat van iets meer dan 1 miljoen.

Zoals uitgelegd in eerdere jaren is dat niet altijd goed nieuws. Op bladzijde 12 en 13 van het jaarverslag worden de diverse factoren die daaraan ten grondslag hebben gelegen, uiteengezet.

Positieve effecten

Net als voorgaande jaren was het aantal inschrijvingen in 2023 hoger zowel bij het CTR als het CLTR. Het congres was (ook) financieel een succes, vanwege het grote aantal deelnemers. Daarnaast waren er ook in 2023 andere positieve effecten op het resultaat door meevallers op het gebied van kosten, bijvoorbeeld de lagere kosten van het BRP.

Sommige meevallers zijn te danken aan de mensen op het bureau, die prima werk hebben verricht door de kosten te beperken, maar voor andere meevallers geldt zeker niet dat het ook om positieve ontwikkelingen gaat.

Ook voor het bureau is het in 2023 moeilijk gebleken om vacatures snel en goed in te vullen. Dat heeft financieel een positief effect, maar daardoor lopen belangrijke projecten vertraging op. Zoals ook in eerdere jaren gezegd, komt van uitstel meestal geen afstel, de kosten voor de diverse projecten zullen later alsnog moeten worden gemaakt. In het jaarverslag is dit vrij gedetailleerd toegelicht.

De eerste digitale oprichtingen van Bv's hebben plaatsgevonden en daarmee is er voor het notariaat in Nederland een nieuw tijdperk aangebroken, vermoedelijk zelfs ingrijpender dan de overgang van handgeschreven akten naar getypte akten. De typemachine werd destijds door velen verwelkomd onder meer vanwege de uniformiteit, leesbaarheid en efficiëntie, maar vele anderen zagen de verandering zagen als een bedreiging van het notariële vakmanschap. Digitalisering van notariële akten in brede zin blijft een belangrijk thema van de KNB.

In 2023 was het financieringsresultaat de grootste meevaller. Werd over 2022 een negatief resultaat van ruim 1,2 miljoen EUR geboekt, over 2023 werd een positief resultaat van 587.203 EUR behaald. Dit betreft slechts een momentopname. Deze post betreft geen daadwerkelijke inkomsten (of uitgaven). Boekhoudkundig moet het wel als een positief resultaat worden verwerkt maar het vertekent het exploitatieresultaat behoorlijk.

Negatieve effecten

In 2023 zijn er diverse posten die tot hogere kosten hebben geleid, deze zijn te vinden op pagina's 12 en 13. Het belangrijkste is het effect van de financiële herstructurering Nobilex. Ook dit vertekent het exploitatieresultaat aanzienlijk.

Op bladzijden 37 tot en met 40 van de jaarrekening is de toelichting op de rekening van baten en lasten uitgebreid weergegeven. Op pagina 41 is ook dit jaar een gebeurtenis na balansdatum met betrekking tot Nobilex vermeld. Thijs Flokstra zal later ingaan op die laatste fase van de reorganisatie van Nobilex. Daarna zal de voorzitter vragen het jaarverslag 2023 vast te stellen. Een wezenlijk onderdeel daarvan is de vaststelling van de rekening van baten en lasten met betrekking tot het ordejaar 2023 waarmee het bestuur decharge wordt verleend.

De algemene **reserves** geven een goede indruk van hoe de verschillende onderdelen van de KNB hebben gepresteerd.

- Het **KNB bureau** laat per saldo een klein positief resultaat zien van ruim 27K. Er was een bedrag van ruim 1 miljoen EUR negatief begroot. Het verschil laat zich deels verklaren door hogere inkomsten uit de algemene bijdrage en het succesvolle jaarcongres. Verder waren er positieve effecten vanwege een teruggave BTW en de later ingevulde vacatures. Een deel van de financiële meevallers is overigens besteed aan de hogere kosten van lobby en belangenbehartiging.
- De post **Onderwijs en Kandidatenzaken/Opleiding** heeft vooral betrekking op de Permanente Educatie, zoals cursussen, congressen en trainingen. Deze post deint normaliter mee op het ritme van het behalen van PE-punten. 2023 was het tweede jaar van de PE-cyclus, waarin vaak een inhaalslag wordt gemaakt, niettemin is er over 2023 een beperkt negatief resultaat geboekt.
- **Kwaliteitstoetsing** heeft betrekking op de audits. 2019 was het laatste jaar dat deze activiteiten voor rekening van de KNB kwamen. Met ingang van 2020 zijn deze kosten ten laste van de Stichting Kwaliteitsfonds Notariaat gekomen. In overleg met de financiële commissie van de ledenraad is het voorstel om deze (algemene) reserve toe te voegen aan de algemene reserve Rechtsvragen. De ALV wordt gevraagd dit besluit te nemen.
- **ICT & Procesoptimalisatie** is financieel gezien het meest dynamische onderdeel binnen de KNB, met zowel de hoogste inkomsten als de hoogste uitgaven. In 2023 is de herstructurering Nobilex volledig toegerekend aan dit segment waardoor er een vertekening van het resultaat is. Als we dat effect van Nobilex buiten beschouwing laten dan zou dit segment een negatief resultaat van iets meer dan één miljoen hebben behaald, hetgeen beter is dan het negatieve resultaat van 1,3 miljoen verlies dat was begroot.
- De **Uitgeverij** heeft ook in 2023 iets beter gepresteerd dan begroot. Naar verwachting zal te zijner tijd op de reserve worden ingeteerd als steeds meer brochures digitaal beschikbaar worden gesteld en afgenomen.
- De Afdeling **rechtsvragen** heeft als kerntaak het beantwoorden van algemene rechtsvragen die het notariaat aangaan. De afdeling heeft een negatief resultaat van ruim 171.000 EUR behaald. Dat is minder dan begroot, maar ook dat is weer te wijten aan de lastige invulling van vacatures.
- De post **Public Relations** heeft betrekking op de structurele uitingen op diverse social media, advertenties en diverse lobbyactiviteiten. De afdeling heeft ook in 2023 een beter resultaat behaald dan begroot. Wat er op dat vlak is gebeurd is vermeld op bladzijde 17 van het jaarverslag.
- Ook het **CLTR** heeft een beter dan begroot resultaat behaald. De positieve effecten ten opzichte van de begroting komen vooral door een hoger aantal inschrijvingen.

- Het “**Financieringsresultaat**” is de eerder genoemde koerswinst per 31 december 2023.

Bestemmingsreserve

- Sinds 2017 is het de bedoeling in te teren op de bestemmingsreserve **CTR**. Over 2023 laat het CTR een negatief resultaat zien van ruim 385.000 EUR, dat is minder negatief dan de begroting, vooral veroorzaakt door de veel hogere aantallen inschrijvingen.
- Het positieve resultaat van de post **verzekeringen** is vooral veroorzaakt door een hoger aantal notarissen dan begroot. De reserve functioneert als buffer voor schommelingen in de premies. Een paar jaar was de reserve zo hoog geworden dat deze is toegevoegd aan de algemene reserve. Dat zal dit jaar wellicht ook gebeuren.
- Het **onderzoeks- en ontwikkelingsfonds** is bedoeld om kosten te dekken die samenhangen met de ontwikkeling van nieuwe notariële diensten. Ook in 2023 zijn er op dat gebied geen onderzoeken geweest. In overleg met de financiële commissie van de ledenraad is het voorstel om deze (bestemmings-)reserve toe te voegen aan de algemene reserve KNB Bureau. De ALV zal worden gevraagd dit besluit te nemen.
- In 2023 is geen beroep gedaan op het **ondersteuningsfonds**. In overleg met de financiële commissie van de ledenraad is het voorstel om deze (bestemmings-)reserve toe te voegen aan de algemene reserve KNB Bureau. De ALV zal worden gevraagd dit besluit te nemen.

De vaststelling van het jaarverslag over het jaar 2023, betreft ook de toerekening van het resultaat. Het voorstel is om voor zowel de algemene reserves als de bestemmingsreserves het negatieve resultaat per onderdeel ten laste te brengen van de betreffende reserve en het positieve resultaat per onderdeel toe te voegen aan de betreffende reserve, een en ander zoals in de vorige overzichten weergegeven.

2024

Voor het ordejaar 2024 zal worden voorgesteld om de reserves zoals hiervoor aangegeven, toe/samen te voegen. Bij de vaststelling zal de voorzitter tevens verzoeken om te besluiten tot toevoegen van de reserves als hiervoor geduid.

Begroting 2025 en verder. Toekomst

Daar waar de aangepaste begroting voor het lopende jaar 2024 fors negatief is, wordt op dit moment nog een positief resultaat begroot voor het ordejaar 2025; verwezen wordt naar bladzijden 23 (en 24) van het jaarverslag.

Het notariaat en de KNB bevinden zich in een dynamische periode. Politiek gezien speelt er veel op zowel het Europese speelveld als nationaal gezien. Cybersecurity, Artificial Intelligence, digitale wallets en andere technologische vernieuwingen eisen dat er steeds sneller moet worden geanticipeerd en geacteerd. Dat maakt begroten steeds moeilijker. Binnen de KNB wordt een aantal ontwikkelingen voorzien die mogelijk stevige invloed gaan hebben op de begroting voor het ordejaar 2025, maar die daarin nog niet kunnen worden meegenomen.

In het **concept jaarplan 2025** zijn de onderwerpen genoemd waar het bestuur aan werkt. Voor de penningmeester is vooral de toekomst van de begrotingssystematiek van belang. Naar verwachting zullen door technologische ontwikkelingen inzagen VIS en BRP niet meer via de KNB gaan, waardoor de poortwachterstoelag in zijn huidige vorm ook niet kan blijven bestaan.

In de ALV van 2023 is het voorstel van de ledenraad overgenomen om de ledenbijdragen jaarlijks te indexeren met de CPI van de maand oktober. Om ook in de nabije toekomst voldoende financiële slagkracht te hebben, voorziet het bestuur dat er voor de toekomst structureel meer

financiële middelen nodig zijn. In nauw overleg met de financiële commissie, de Commissie van Advies en de ledenraad heeft het bestuur besloten om enerzijds de poortwachterstoelage per 1 juni 2024 te verhogen met 0,82 EUR per inzage en anderzijds de ALV voor te stellen om ook een nieuwe jaarlijkse bijdrage in te stellen ten behoeve van Belangenbehartiging en Futurepro(o)f met ingang van 1 juli 2024.

Deze mix van lastenverhogingen is het resultaat van goed overleg met de verschillende gremia en heeft naar het oordeel van allen tot gevolg dat de financiële last het beste wordt verdeeld over de gehele beroepsgroep.

De ALV wordt voorgesteld om ter dekking van de kosten van belangenbehartiging en Futurepro(o)f vanaf 1 juli 2024 een jaarlijkse bijdrage te heffen van 575 EUR per lid (voor 2024 de helft).

Met de vaststelling van het jaarverslag over het ordejaar c.q. verslagjaar 2023 wordt besloten:

- tot vaststelling van de rekening van baten en lasten;
- voor zowel de algemene als de bestemmingsreserves om het resultaat deels te onttrekken aan de betreffende reserves en deels toe te voegen aan de betreffende reserves, een en ander zoals in de overzichten is weergegeven;
- tot vaststelling van de balans ;
- tot vaststelling van het bestuursverslag ;
- tot vaststelling van het financieel verslag .

Daarnaast wordt besloten:

- tot toevoeging van zowel het Onderzoek- en Ontwikkelingsfonds, als het Ondersteuningsfonds, aan de algemene reserve van de KNB;
- tot toevoeging van de reserve kwaliteitstoetsing aan de reserve rechtsvragen;
- tot vaststelling van de begroting voor het ordejaar 2025;
- tot invoering van de nieuwe bijdrage Belangenbehartiging en Futurepro(o)f van 575 EUR per lid per (vol) jaar met ingang van 1 juli 2024 (voor de helft van dat bedrag).

De penningmeester bedankt de KNB-medewerkers, Chantal de Bruijn, Johan Roeleveld, en bovenal Mary van Wensveen en kijkt in zijn laatste jaar als KNB-bestuurslid met plezier terug op de prettige samenwerking in de afgelopen jaren. Na de zomer zal zijn opvolger worden meegenomen in de financiële dynamiek binnen de KNB. De penningmeester bedankt de leden voor het in hem gestelde vertrouwen.

Thijs Flokstra gaat in op de twee dossiers Nobilex en Futurepro(o)f.

Ooit is besloten tot Nobilex omdat het notariaat behoefte had aan goede IT waarvoor de softwareleveranciers nodig zijn die grotendeels behoren tot één partij en niet zo proactief waren als de KNB wenselijk vond. Innovatie is nodig voor het notariaat dat efficiënter moet werken en voor de benodigde inhoudelijke kennis werd Nobilex opgericht om gesteund door de KNB het product in de markt te zetten. Met Nobilex zijn grote bedragen gemoeid en het is moeilijk uit te leggen dat de grote investeringen wellicht nodig waren om alle softwareleveranciers vooruit te brengen in het belang van het hele notariaat. Dobv is een mooi voorbeeld daarvan. Weliswaar wordt er nog altijd niet proactief gehandeld, maar wel achteraf. De monopoliepositie leidde tot ondersteuning van Nobilex door middel van financiën en door meedenken en meedoen. Met andere partijen is een “gedragscode” afgesproken. Een KNB-medewerker praat met alle softwareleveranciers en deelt de informatie. Gedurende het proces zijn regelmatig diverse adviseurs geraadpleegd, zoals fiscalisten, accountants en mededingingsadvocaten.

Nobilex is nu een zelfstandig product, gestart in 2018. Normaal gesproken duurt de ontwikkeling van een IT-product langer dan zes jaar. Vanuit het KNB-perspectief heeft het continu financieren geleid tot de herstructurering.

Voor herstructurering is gekozen omdat Nobilex geld had aangetrokken van ABN AMRO waarbij de KNB en Avisi een borgstelling hebben geplaatst. Deze was hoofdelijk zodat de KNB en Avisi geld moesten storten als Nobilex niet zou betalen. Er is gezocht naar mogelijkheden om Nobilex te continueren en tegelijkertijd de betrokkenheid van de KNB te verminderen én te voorkomen dat het product verdwijnt. Naast de financiering van 8,6 miljoen EUR heeft het Voorzieningsfonds 3,8 miljoen EUR gefinancierd.

Met Avisi, een grote partner, die vanaf het begin ook financieel betrokken was, moest de herstructurering worden besproken.

Ondanks het feit dat het dossier veel besloten elementen kende is steeds met de CvA, de ledenraad en andere partijen gesproken wat bijna onmogelijk was door het grote verschil in kennis van Nobilex maar op hoofdlijnen is iedereen geïnformeerd. Eind 2023 is aangegeven dat het uitnemen van de lening van ABN AMRO een feit was en dat stappen moesten worden gezet. Om vast te stellen of Nobilex de komende jaren zelfstandig zou kunnen bestaan, is het business plan herijkt en bleek Nobilex met de juiste stimulansen en ontwikkelingen levensvatbaar te zijn. Het is belangrijk in het kader van het strategisch belang om softwareleveranciers te hebben die innovatief doorgroeien. Het tweede element was het voornemen om het Voorzieningsfonds om te vormen tot een nieuwe stichting Connie Bletz met het oogmerk dat geld – los van de KNB - aan het notariaat kan worden besteed. De vordering van de bestaande Stichting op Nobilex zal niet in de nieuwe stichting terechtkomen.

Er hebben dus transacties plaatsgevonden met de ABN AMRO en Avisi, ontvlechting van het Voorzieningsfonds en de KNB, en ondersteuning bij de professionalisering van Nobilex:

- Stap 1: de lening van de ABN AMRO had een natuurlijke looptijd. Gezien de resultaten viel Nobilex al onder Bijzonder beheer van de ABN AMRO. De KNB heeft gepoogd te onderhandelen, maar door de borgstelling waren herfinanciering en verlenging niet mogelijk en werd het risico verlegd naar de KNB en Avisi waarvan niet bekend was of zij het volledige bedrag van de borgstelling konden betalen. Er bleef één optie over: het overnemen van de lening voor de nominale waarde van 8,6 miljoen terwijl de borgstelling van Avisi en zekerheden bleven bestaan. Er was weinig keus: in juni 2023 zou de bank terugbetaling hebben geëist, wat een probleem was en de borgstellingen hebben opgeëist.
- Stap 2: Avisi wilde niet bewegen of met enige vorm van ondersteuning verdergaan. Met Avisi wordt ook samengewerkt op het gebied van het PEC-platform. Uiteindelijk heeft de KNB de nominale vordering van Avisi op Nobilex voor 1 EUR overgenomen en afgesproken dat Avisi het nominale bedrag cash als werkkapitaal ter beschikking stelt aan Nobilex. Ook over het onderhoud van de PEC-platforms zijn werkafspraken gemaakt. De relatie is behouden, uit Nobilex gehaald, onder de omstandigheden is het optimale bereikt en omdat de KNB wel de relatie moest voortzetten vanwege de PEC platforms.
- Stap 3: ontvlechting Voorzieningsfonds. Er stond een vordering uit van circa 7 miljoen inclusief rentes). Bekend was dat Nobilex niet kon terugbetalen. Om de Stichting Connie Bletz met een schone balans te beginnen is in lijn met de oorspronkelijke afspraken rond Nobilex overeengekomen dat de Stichting Voorzieningsfonds het economische risico van de lening zou dragen. Het verlies is dus bij die Stichting geboekt, de vordering is voor 1 EUR eruit gehaald en afgeschreven. De vordering is uiteindelijk overgedragen aan de Stichting Nobilex en daar gekapitaliseerd. Een en ander op advies van de fiscalisten. Daarnaast is afgesproken dat de opbrengsten door het Voorzieningsfonds en de KNB worden gedeeld als het product binnen drie jaar succesvol is. De eerste 2,5 miljoen gaan dan naar de KNB en het meerdere tot maximaal één miljoen EUR naar het Voorzieningsfonds. Hoewel dit

een theoretische situatie is, is het verstandig daarover afspraken te maken en 30-40% van een eventuele opbrengst leek redelijk; dat geld zal dan aan de Stichting Connie Bletz ten goede komen.

- Stap 4: hetzelfde is voor de KNB afgesproken met de totale vordering van elf miljoen EUR (zijnde de van ABN AMRO overgenomen lening van 8,6 miljoen EUR plus rente plus de vordering van twee miljoen EUR die van Avisi was overgenomen voor één EUR). Het feitelijk verlies bedroeg dus 8,6 miljoen plus de opgelopen rente. Die vordering is overgedragen aan de Stichting Nobilex en gekapitaliseerd zodat Nobilex die schulden niet meer had. Ook dit gebeurde conform het advies van de accountant. Vanuit de gedachte om controle te houden op het stimuleren van innovatie bij de softwareleveranciers is afgesproken dat de KNB een toestemmingsrecht krijgt als Nobilex wordt verkocht. Daaraan is een boete van één miljoen EUR gekoppeld. Verder is overeengekomen dat bij verkoop de eerste 2,5 miljoen EUR aan de KNB toekomen en het meerdere tot 4 miljoen EUR wordt gedeeld met het Voorzieningsfonds. Aan deze afspraak is geen driejaarstermijn gekoppeld omdat de positie van de KNB anders is. De afspraken zijn gemaakt om ervoor te zorgen dat eventuele opbrengsten ten goede komen aan de partijen die het verlies hebben genomen. Voorts zijn afspraken gemaakt over het intellectueel eigendom. Om zeker te zijn dat de afspraken worden nagekomen zijn zekerheden gevestigd.

Het effect van de genomen stappen is dat op de balans van Nobilex geen schulden rusten, dat er werkkapitaal is gecreëerd met de 2,5 miljoen EUR van Avisi, dat het automatisme om geld te halen bij de KNB is geëindigd terwijl het strategisch belang van innovatieve softwareleveranciers nog steeds van belang is. De gesprekken met softwareleveranciers over innovaties en strategie blijven gevoerd worden. Voor de KNB blijft de strategie rond de softwareleveranciers en Nobilex belangrijk. De herstructurering was nodig, er is veel geld mee gemoeid maar het bedrag zal niet oplopen. De presentatie zal met de notulen worden meegestuurd.

De voorzitter nodigt de aanwezigen uit om vragen te stellen.

De heer mr. John Kroes, notaris te Nieuwkoop, heeft al jaren geleden in een vergadering van de ring Den Haag voorgesteld te stoppen met Nobilex, maar dat werd van de hand gewezen. Ondanks de transparantie lijkt het bestuur Nobilex in de lucht te willen houden. Nu zitten miljoenen euro's in een noodlijdend bedrijf; het is twijfelachtig of het lukt Nobilex in de lucht te houden. Het idee was dat de KNB eigen software zou ontwikkelen en de concurrentie de pas af zou snijden vanwege de monopoliepositie die de KNB nu zelf lijkt te willen hebben. Niet alleen bij de kantoren is er gebrek aan opvolgers en medewerkers, ook binnen de KNB zijn er mensen te kort. De spreker heeft veel respect voor wat het bestuur gedaan heeft, maar dat moet nu bij de basis blijven en zorgen dat beroepsgroep goed kan functioneren. De spreker vraagt zich af of er nog meer soortgelijke activiteiten worden ontwikkeld die de leden veel geld gaan kosten. De spreker vindt het argument om andere partijen te stimuleren tot innovatie goedkoop en niet valide. De spreker wil dat Nobilex wordt gestopt voordat het opnieuw geld kost. Het is teleurstellend dat er van zo veel leden zo weinig betrokken zijn, zodat het beter is de ontwikkelingen aan marktpartijen over te laten. Er komt al genoeg af op het notariaat. De voorzitter antwoordt dat het bestuur juist trachtte duidelijk te maken dat Nobilex wordt afgerond en niet meer is verbonden aan de KNB. Ook NotarisID wordt nu beëindigd maar de afwikkeling van de dossiers neemt veel tijd in beslag. Het bestuur neemt de mening van de spreker voor kennisgeving aan.

De heer mr. Allard Schuring, notaris te Utrecht stelt voor de positie van de KNB ten opzichte van de softwareleveranciers in 2018 en nu te onderzoeken. De spreker vraagt welke lessen de KNB met betrekking tot Nobilex en innovatie in andere projecten heeft geleerd. Het lijkt erop dat de KNB te veel ondernemer op afstand heeft willen zijn waardoor de kans op succes minder groot was. Succes is echter moeilijk te meten en wellicht niet alleen in cijfers meetbaar. De spreker informeert hoe het bestuur de beslotenheid heeft ervaren. In de presentatie miste de spreker de vergoeding die door Nobilex aan de KNB en Avisi werd betaald voor de borgstelling. Ook werd in de presentatie niet gerept over de 16 NICO-kantoren die Nobilex zouden gebruiken waardoor de kans op succes groter zou zijn.

Thijs Flokstra antwoordt dat het meten van succes lastig is. Enkele leden met diverse softwareleveranciers gaven aan dat de leveranciers de laatste jaren meebewegen, sinds IT een speerpunt van de KNB is. Veel partijen zullen pas investeren als zij zeker zijn dat een project is afgerond. Een goed voorbeeld is DOBV: nadat de KNB dat had afgerond werden de aansluitingen gemaakt. Het bestuur heeft de indruk dat die stap niet zonder Nobilex zou zijn gezet. Men vond het zeer irritant dat Nobilex in de markt kwam en dat men daardoor gedwongen werd in beweging te komen. Die ontwikkelingen zijn niet in geld meetbaar. Daarom veel met partijen gesproken. In de strategie is IT veel belangrijker geworden dan voorheen waardoor de KNB met de data naar de toekomst toe veel actiever bezig is en daarin een rol blijft spelen. Het is de vraag welk project moet worden opgepakt. Met de kennis van toen was het wellicht een goede beslissing Nobilex op te pakken. In het begin deden er inderdaad 16 NICO-kantoren mee, maar niet het aanvankelijk beoogde aantal. In het begin zijn provisie en rentes betaald aan de KNB en Avisi met name voor de borgstelling. Toen het dossier in de herstructureringsfase kwam, is gekeken naar de opties en zijn schuldig gebleven bedragen opgeruimd.

Mevrouw mr. Harriët Bijl, notaris te Alphen aan den Rijn vraagt zich af waarom softwareleveranciers bang moeten zijn voor Nobilex aangezien er volgens de website van Nobilex slechts vier kantoren betrokken zijn bij Nobilex. Hiermee wordt geen succes uitgedragen naar buiten. Thijs Flokstra antwoordt dat er meer dan vier kantoren bij Nobilex betrokken zijn en zal Nobilex erop attent maken dat aantal bij te werken. In elk geval heeft het bestaan van Nobilex andere softwareleveranciers wakker geschud. Nobilex heeft haar eigen operationele activiteiten en het aantal kantoren en gebruikers groeit gestaag. De tevredenheid van nieuwe gebruikers omdat andere partijen anders ontwikkelen, groeit. Een deel van de gebruikers die vanaf het begin betrokken waren bij Nobilex en alle ontwikkelingen hebben meegemaakt, is nu tevreden, andere niet.

De heer mr. Nick van Buitenen, notaris te Utrecht, begrijpt de negatieve reacties over Nobilex die echter grotendeels door onwetendheid van KNB-leden wordt veroorzaakt. Notariskantoor Van Grafhorst uit Utrecht met 45 medewerkers is onlangs (als 35^e kantoor en richting 400 gebruikers) overgestapt van Quantaris en is zeer tevreden met Nobilex.

De heer mr. Sander Ummels, kandidaat-notaris te Brunssum, kandidaat-notaris informeert in het kader van de besluitvorming naar de tegenstrijdige belangen van de Stichting Nobilex en de KNB, naar de noodzaak van de korte deadline van 30 april 2024 voor de beslissing tot beëindiging van Nobilex, waarom de borgstelling in één keer werd overgenomen van Avisi die ook is betrokken bij het PEC-platform en waarom niet werd afgesproken om via de PEC-inkomsten een deel van de uitgaven terug te krijgen. Verder vindt de spreker het jammer dat in de vergadering van de ring Limburg geen afvaardiging van het KNB-bestuur aanwezig was.

Met betrekking tot het laatste punt maakten de vele ringvergaderingen die tegelijk werden gehouden, de aanwezigheid van het bestuur onmogelijk.

Het besluit tot beëindiging van Nobilex is niet plotseling genomen maar werd al vanaf 2022 overwogen. Er moesten verschillende stappen worden gezet en op advies van de accountant is het besluit vóór 30 april 2024 genomen en het verlies in 2023 geboekt. Niet verwacht werd dat Nobilex in 2024 zou kunnen terugbetalen zodat er geen reden was de beslissing een jaar uit te stellen.

Met Avisi heeft de KNB bredere afspraken gemaakt, waarin de eigen belangen zijn meegenomen, ook over het door de heer Ummels aangevoerde punt dat echter niet relevant is voor deze vergadering. Avisi was niet in staat om de KNB terug te betalen.

De heer mr. John Kroes, notaris te Nieuwkoop, constateert dat de KNB een slechte partner heeft gekozen in het streven de relatie met Avisi goed te houden. Er is niet eens meer een regresvordering, alleen een afspraak om het geld als werkkapitaal beschikbaar te stellen. De spreker adviseert het bestuur met klem initiatieven op IT-gebied te stoppen omdat het notariaat er financieel op achteruit gaat. Het is een slechte zaak, waarvoor geen rookgordijnen opgeworpen moeten worden.

Thijs Flokstra benadrukt dat volledige transparantie wordt betracht. Het is moeilijk te bevatten wat de feiten betekenen. Destijds leek Avisi de geschikte partner voor Nobilex. De spreker is het eens met de stelling dat de KNB haar werkterrein niet moet verleggen, maar voor de toekomst van het notariaat moeten wel stappen worden gezet.

De heer mr. Jasper Nobel, kandidaat-notaris te Utrecht komt terug op de driejaarstermijn die bij een eventuele verkooptransactie niet geldt ten opzichte van KNB. De spreker vraagt af of het nog gevolgen heeft dat de regeling van het Voorzieningsfonds wel eindig is en of dat de afspraken met de KNB regardeert.

Thijs Flokstra deelt mee dat op basis van het risicoprofiel is besloten om het Voorzieningsfonds op drie jaar vast te leggen. De bedragen veranderen niet; het maximum dat de KNB kan krijgen blijft gelijk maar bereikt na drie jaar sneller omdat het niet hoeft te worden gedeeld. Er is geen sprake van een eindtermijn.

De heer mr. Allard Schuring, notaris te Utrecht vraagt of het doel van het Voorzieningsfonds in de statuten zodanig is gewijzigd dat er leningen aan Nobilex kunnen worden gewijzigd.

Thijs Flokstra deelt mee dat het doel van het Voorzieningsfonds onder meer inhoudt de ondersteuning van het notariaat in algemene zin en daaronder vallen leningen aan Nobilex. De statuten zijn niet gewijzigd. De Stichting Voorzieningsfonds zal worden omgezet in Stichting Connie Bletz.

De heer mr. Allard Schuring, notaris te Utrecht, informeert hoe het weerstandsvermogen dat aanzienlijk is verlaagd door Nobilex kan worden verbeterd. De spreker vraagt het bestuur in het kader van diversiteit aandacht voor de verhouding notarissen/kandidaat-notarissen in het bestuur. De spreker informeert voorts naar de relatie met de specialistenvereniging in 2023. De penningmeester merkt op dat het weerstandsvermogen nu negatief is hoewel de financiële gezondheid is. De tegenhanger van het weerstandsvermogen vormen risico's. Een van de belangrijkste risico's is nu volledig geëlimineerd. Voor verbetering van het weerstandsvermogen zijn meer inkomsten nodig maar het is nu belangrijker om geld bijeen te krijgen voor de nieuwe speerpunten. Volgens de penningmeester is de KNB gezond.

De KNB voert het management voor enkele specialistenverenigingen. Bij Opleidingen/kandidatenzaken worden de kosten van het verenigingsmanagement geboekt dat tegen een zeer schappelijk tarief wordt uitgevoerd omdat de KNB hecht aan een goede relatie met de verenigingen. Alleen EPN heeft het management elders ondergebracht.

De voorzitter bevestigt dat de KNB een goed contact heeft met de specialistenverenigingen; regelmatig wordt met de voorzitters overlegd en worden de verenigingen betrokken bij zaken die spelen bij de KNB. De afgelopen jaren is getracht de lijnen korter te maken.

Het bestuur realiseert zich dat de diversiteit ten aanzien van notarissen/kandidaat-notarissen nog niet is gelukt maar kandidaat-notarissen moeten zich ook aanmelden en in het bestuur passen.

De Commissie kandidatenzaken probeert de rol van kandidaat-notarissen zodanig te veranderen dat zij bij concrete projecten binnen de KNB direct kunnen aansluiten. De commissie probeert de kandidaat-notarissen een actievere en minder belastende rol te geven. Notarissen worden opgeroepen om de kandidaat-notarissen de ruimte te geven zich voor de KNB in te zetten.

3a. Vaststelling van de rekening van baten en lasten over het ordejaar 2023

De ALV stemt unaniem in met de vaststelling van de rekening van baten en lasten over het ordejaar 2023 (**BESLUIT**).

3b. Voorstel saldo rekening van baten en lasten ordejaar 2023 deels te onttrekken en deels toe te voegen aan de reserves

De ALV stemt unaniem in met het voorstel het saldo van de rekening van baten en lasten ordejaar 2023 deels te onttrekken en deels toe te voegen aan de reserves (**BESLUIT**).

3c. Voorstel tot vaststelling van de balans van het ordejaar 2023

De ALV stemt unaniem in met de vaststelling van de balans van het ordejaar 2023 (**BESLUIT**).

3d. Voorstel tot vaststelling van de begroting voor het ordejaar 2025, waarin zijn begrepen de:

1. algemene bijdrage voor het ordejaar 2025;
2. bijdrage bestuursorganen;
3. bijdrage voor belangenbehartiging en marketing/communicatie;
4. bijdrage voor opdrachtgeverschap pensioenfondsen;
5. bijdrage voor ICT & procesoptimalisatie.

De ALV stemt unaniem in met het voorstel tot vaststelling van de begroting voor het ordejaar 2025, waarin zijn begrepen de voornoemde vijf bijdragen (**BESLUIT**).

De ALV gaat eveneens unaniem akkoord met het voorstel bijdrage belangenbehartiging en Futurepro(o)f per 1 juli 2025 (**BESLUIT**).

3e. Voorstel toevoegen reserves:

1. Bestemmingsreserves Onderzoek- en Ontwikkelingsfonds en Ondersteuningsfonds toevoegen aan de algemene reserve KNB bureau

De ALV stemt unaniem in met het toevoegen van de hiervoor genoemde bestemmingsreserves aan de algemene reserve KNB bureau (**BESLUIT**).

2. Algemene reserve Kwaliteitstoetsing toevoegen aan algemene reserve Rechtsvragen

De ALV stemt unaniem in met het toevoegen van de algemene reserve Kwaliteitstoetsing aan de algemene reserve Rechtsvragen (**BESLUIT**).

4. Mededelingen

4a. Jaarverslag en jaarrekening Stichting Kwaliteitsfonds Notariaat 2023

4b. Jaarverslag en jaarrekening Stichting Voorzieningsfonds 2023

Voornoemde jaarverslagen en jaarrekeningen zijn ter kennisgeving toegevoegd aan de agenda.

5. Rondvraag en sluiting

De heer Kroes, notaris te Nieuwkoop, vraagt of de door het bestuur genoemde speerpunten realistisch zijn gezien het tekort aan medewerkers.

De voorzitter deelt mee dat veel leden (notarissen en kandidaat-notarissen, stedelijk en in de provincie) positief hebben gereageerd op de enquête notariële koopovereenkomst. Er hebben gesprekken met de NVM plaatsgevonden. Juist in die fase kan het notariaat zijn meerwaarde laten zien en zich als adviseur profileren, zoals ook de makelaardij ziet.

Met Futurepro(o)f wordt onder andere gelobbyd op universiteiten en studentenverenigingen om mensen te enthousiasmeren voor het notariaat, om hen te behouden in het notariaat. Daar zijn de leden ook voor nodig.

De voorzitter bedankt Corinne Elgers en haar team voor de voorbereidingen van de ALV.

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun aanwezigheid en sluit de vergadering om 12:41 uur.